

DIGITALISERING ARCHIEF

Het bestuur van de Stichting tot Instandhouding en Onderhoud van Historische Joodse Begraafplaatsen in Nederland heeft toestemming gegeven voor de digitalisering van de archiefkaarten aanwezig in het kantoor Beth Haim in Ouderkerk aan de Amstel.

Het betreft ongeveer 30000 kaarten met gegevens van personen die begraven zijn op de Portugese begraafplaats in Ouderkerk aan de Amstel, Den Haag en Rotterdam.

De kaarten zullen gescand worden, waarna de gegevens worden opgeslagen op cd's.

Speciale software wordt geschreven zodat de gegevens van elke willekeurige kaart gekoppeld kunnen worden met de gegevens in onze database. In de toekomst zal dezelfde software gebruikt worden voor het koppelen van gedigitaliseerde en digitale foto's aan de database. Dit betekent dat personen die informatie zoeken over hun familie met een eenvoudige

handeling verschillende bronnen kunnen raadplegen. Wij werken hard aan de mogelijkheid om voor geïnteresseerden over de gehele wereld de gegevens over Beth Haim via het Internet ter beschikking te stellen.

De firma M & R micro-imaging bv uit Kampen, die veel werk voor het RIOD heeft gedaan, zal deze werkzaamheden uitvoeren.

SLAVEN BEGRAVEN OP BETH HAIM

Op 18 oktober 2002 heeft een artikel in het NIW geleid tot veel belangstelling in de media. Onderzoekster Lydia Hagoort van het Gemeentearchief Amsterdam is bezig de geschiedenis van Beth Haim in kaart te brengen. Haar onderzoek levert veel nieuwe inzichten op, ook over het onderwerp van slaven.

In de reglementen van de begraafplaats in het Livro do Beth Haim do Kahal Kados de Bet Yahacob stond dat escravos (slaven), criados (bedienden) en mo'as (dienstmeisjes) die joods waren maar niet Portugees op

een aparte plek begraven moesten worden. Toendertijd stond er een schutting op Beth Haim, en deze personas indignas (minderwaardige personen) werden buiten deze omheining begraven. In latere tijden verdween de schutting en dus kwamen de slaven en bedienden tussen de andere graven te liggen. Opmerkelijk is het graf van: 'Eliezer, de bruine', dat naast de rijke koopman Jacob Belmonte ligt. Het systeem van prijsklassen en standen bestond in de 17e eeuw waarover wij hier spreken, nog niet; overlevenden werden op volgorde van

binnenkomst begraven.

Het KRO radioprogramma, "Een op de Middag", heeft eveneens aandacht aan dit onderwerp besteed met medewerking van mevrouw Hagoort en de heren John Samson en Rabbijn H. Rodrigues Pereira. Veel reacties waren het gevolg.

NIEUWE ONDERZOEKEN OP BETH HAIM

Eind oktober heeft de conservator van Paleis Het Loo – Nationaal Museum in

Apeldoorn - contact gezocht met Beth Haim voor informatie over Selomoh de

Medina, begraven op Ouderkerk in 1730. Aanleiding tot het verzoek was de uitgave van een publicatie over koning-stadhouder Willem Ö° (1650-1702). De Medina, ook bekend in Engeland als Sir Solomon de Medina, was een van de handelslieden die kostbare stoffen, welke hij uit India liet komen, aan de koning leverde. Bij gebrek aan illustratiemateriaal over De Medina werd verzocht een foto van zijn grafzerk ter beschikking te stellen.

Op grond van ons archief kon worden vastgesteld dat het graf net onder het maaiveld ligt, achter het Rodeamentos Huis. Onder leiding van Rabbijn Rodrigues Pereira, is de grafzerk blootgelegd. Voordat de zerk weer werd afgedekt werden verschillende foto's gemaakt voor het archief en voor het museum.

Een dergelijk verzoek vanwege de Oxford University, eind vorige jaar, betreffende Ishaak Pereira, Commisaris-Generaal in Ierland van koning-stadhouder Willem III, heeft geleid tot de ontdekking van een mooie marmeren zerk op de rand van het huidige Cohanim-veld, benevens een rij kindergraven. De zerk werd naar boven gehaald en op een nieuwe stenen roef geplaatst.

CASTRO NIEUWSBRIEF

Castro Nieuwsbrief is een uitgave van het David Henriques de Castrofonds, Kerkstraat 7, 1191 JB Ouderkerk a/d Amstel
Tel.: 020-496 34 98, Fax: 020-496 54 96, e-mail bethaim@wxs.nl, Postbank 69 34 112, Rabobank 35 18 48 800

VAN DE VOORZITTER

In een bijzondere raadsvergadering is op 27 november jl. afscheid genomen van Cees de Groot als burgemeester van Ouderkerk. Helaas zijn gezondheidsredenen de oorzaak van zijn vervroegd aftreden. Dit is te betreuren daar Cees een dynamische en actieve burgemeester was, die heel veel heeft betekend voor de Stichting David Henriques de Castro Fonds, waarvan hij nog steeds voorzitter is.

Mede door zijn inzet zijn wij erin geslaagd om ca 5 miljoen gulden op te halen. Vooral door zijn goede contacten met het Rijk, Rijksdienst Monumenten-zorg en de Provincie, hebben wij van deze instellingen grote subsidies gekregen. Met name de grote gift van de Provincie Noord-Holland was instrumenteel voor het succes van onze campagne.

Op 30 april jl. heeft Cees een Koninklijke onderscheiding ontvangen; in ieder geval van harte gesteund door ons fonds. Cees is een exponent van de vele burgemeesters en baljuws die sinds 1614 onze Gemeente en de begraafplaats in het bijzonder gesteund hebben.

De eerste Portugese joden kwamen rondom 1600 van Portugal naar Nederland. Daar de joden niet begraven mochten worden in Amsterdam, vond men via Groet (bij Alkmaar) uiteindelijk een stuk grond in maart/april 1614. Dit stuk grond werd destijds voor 2.700 gulden gekocht van Jacob Bakker, schepen te Amsterdam.

Het bedrag werd als volgt betaald :

f 850,- in 1614

f 850,- in 1615

f 1.000,- hypotheek tegen een rente van 6,25 %.

Zoals u ziet is er de laatste 400 jaar weinig veranderd.

Het is ook bijzonder te vermelden dat de veiling voor de koop plaatsvond op zaterdag, zodat de PIG officieel niet mee kon dingen en via een bevrindende, niet joodse, makelaar uiteindelijk beslag kon leggen op dit belangrijke stuk grond.

Hoe hecht onze band met de Gemeente Ouder Amstel is, bewijst wel het feit dat de begraafplaats en de bewaarderswoning vrijwel ongeschonden uit de tweede wereldoorlog zijn gekomen. Grote dank zijn wij hier verschuldigd aan o.a. de heer Hoogenhout en de heer Coevert. De kleinzoon van deze laatste, Jan Coevert, is thans degene die een groot gedeelte van de grafstenen heeft gerestaureerd en nog steeds zeer actief is op de begraafplaats. Ik wil dit stuk eindigen met een citaat uit het dagboek dat de koster van onze gemeente gedurende de meest donkere dagen van de tweede wereldoorlog bijhield. Dit dagboek staat vol met trieste feiten, maar ook met alledaagse problemen, zoals het onderhoud in Ouderkerk. Het is evident dat de binding tussen de PIG en Gemeente Ouder Amstel een zeer bijzondere is, die door niemand kan worden verbroken.

"Bij het bezoek aan de begraafplaats is geconstateerd, dat alles er behoorlijk uitziet en onderhouden wordt. Zoowel de heer J. Coevert als de heer A. Hoogenhout doen hun uiterste best om te voorkomen dat er onbevoegden op de begraafplaats komen. Het hooge water in de Amstel is oorzaak geweest, dat het heele oude gedeelte van het hek geheel onder water stond. Ook de Julianalaan stond blank, maar is daar een dijkje aangelegd, waardoor het water niet hoger is gekomen. Enige dagen later is het water gezakt en was het leed weer geleden. Ook achter de boerderij van Hoogenhout stond het heele land blank, maar is ook weer gezakt. In de bewaarderswoning staat alles nog op z'n plaats ook de meubelen waren in goede staat en waren kortgeleden weer stofvrij gemaakt en opgeveven. De woning wordt geregeld gelucht. Een lekkage in de gang zal gerepareerd worden.

Inmiddels werd bekend dat de bewaarderswoning door de bezettende autoriteiten gevorderd was voor inkuartiering wat ook bij andere inwoners van Ouderkerk het geval was. Ingewonnen inlichtingen bij de heer Coevert brachten aan het licht dat bovenstaand geval juist is en dat de woning voor kantoor ingericht is. De tafels en stoelen der ontvangkamer waren ook in gebruik genomen en is er na overleg met de heer Worst vanaf gezien hierover nadere stappen te ondernemen. De heer Coevert zal tevens een oogje in het zeil houden betreffende het Rodeamentboshuis en inventaris hiervan.

J. Senior Coronel

KEUR VAN GRAFSTENEN

Het gaat goed met de verkoop van Keur van grafstenen, zowel bij particulieren als via de boekhandel. Ook bibliotheken in Nederland en het buitenland hebben kopieën van David Henriques de Castro's meesterwerk gekocht.

Er zijn steeds enkele exemplaren van het genummerd boek verkrijgbaar bij het kantoor van de Stichting - de perfecte keus om cadeau te geven. Ongenummerde exemplaren zijn gestuurd aan boekhandelaren in Duitsland, Spanje, Israël, België en aan musea in meer dan tien landen.

Stort uw bijdrage op ons rekeningnummer Rabo 35.18.48 800 of giro-rekening 69 34 112 onder vermelding van "LEEF MEE MET BETH HAIM"

ONDERHOUDEN VAN EEN GERESTAUREERDE BEGRAAFPLAATS

Dagelijks loop ik te denken over het mooie Beth Haim in Ouderkerk aan de Amstel, het onderhoud van deze schitterende arcadische plek in het bijzonder. Telkens schiet mij dezelfde gedachte door het hoofd; hoe kunnen we, met z'n allen, zo efficiënt mogelijk en kwalitatief hoogwaardig de begraafplaats onderhouden. Geen gemakkelijke opgave, zo is gebleken. Het ene jaar doet de iepziekte je de das om en het andere jaar steekt er weer eens een hevige najaarsstorm de kop op, met alle gevolgen van dien.

Bij de gedachte van dit kwalitatief hoogwaardige onderhoud krijg ik pijn in mijn buik van de te verwachten kosten hiervoor, geld voor dergelijk onderhoud is er niet. Toch krijg ik méér pijn in mijn buik wanneer de gedachte mij bekruipt dat de hele begraafplaats verwaarloosd zal worden en dat jaren hard werken aan de verschillende restauraties teniet wordt gedaan. Miljoenen zijn er de afgelopen jaren geïnvesteerd in de verschillende restauraties.

Zowel het groen als de zerken en monumenten hebben een grondige opknappbeurt ondergaan. Alles leek in orde, geld was er voldoende om aan de hoge eisen die aan de restauratie gesteld waren te voldoen. Nu de restauratie bijna een feit is zijn de middelen inmiddels behoorlijk geslonken en moeten er zelfs nog gelden gevonden worden om de laatste loodjes te bekostigen.

Al met al geen plezierig uitgangspunt voor een groenmanager. Toch zal hij en alle andere betrokkenen, zich blijven inzetten voor het onderhoud en zal deze plek hopelijk voor vele generaties na ons blijven bestaan. Iemand die eenmaal voor deze plek is gevallen blijft zich verbonden voelen.

Voor het onderhoud voor de komende 25 jaar wordt op het moment nog steeds hard gewerkt aan een lange termijn beheerplan. Dit beheerplan zal de basis vormen voor het toekomstige onderhoud. Het schrijven van dit plan neemt steeds meer tijd in beslag door de steeds wisselende inzichten in het onderhoud en de effecten hiervan. Op zoek naar de balans tussen een "nette" en een "natuurlijke" begraafplaats is er uiteindelijk gekozen voor een vorm van segmentatie in verschillende beheersniveaus. Kort gezegd gaan we de begraafplaats indelen in verschillende netheidsniveaus. Zo gaan we meer en betere paden ontwikkelen en de zones langs de paden hoogwaardig onderhouden. Door deze aanpak kunnen we de zones die direct achter de paden liggen natuurlijker onderhouden. Dit scheelt in geld omdat de hoeveelheid groen van hoog netheidsniveau afneemt en de hoeveelheid groen met een laag netheidsniveau (lees natuurlijk) toeneemt. De belevingswaarde zal hierdoor aanzienlijk verbeterd worden, strakke gemaaide paden, beter maaiwerk om de zicht locaties met zerken en "natuur" op de achter-

grond zijn hier de basisingrediënten. Deze vorm van onderhoud zal het komende jaar volledig uitgekristalliseerd moeten worden.

Het basisidee staat op papier, nu zal het één en ander concreet gemaakt moeten worden. De hervormingen zoals het aanleggen van nieuwe graspaden, het intensiveren van het maaiwerk op enkele locaties en het extensiever beheren van de natuurlijke gebieden zijn reeds in gang gezet.

Het uiteindelijke doel van deze "andere" manier van werken is met minder middelen een vriendelijke, nette, natuurlijke en overzichtelijke begraafplaats te krijgen, een plek waar mensen graag komen en naar teruggaan.

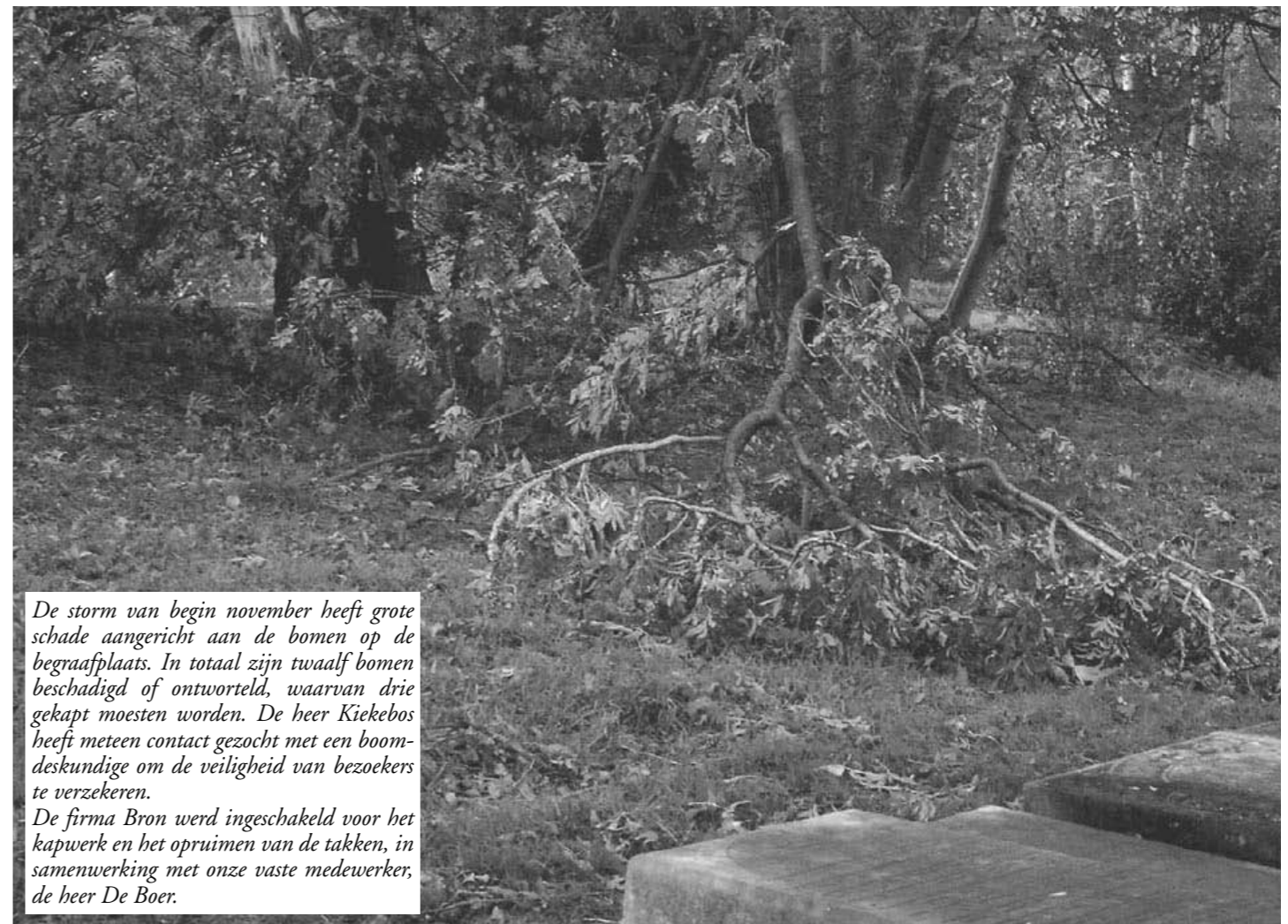
Waar de middelen voor dit onderhoud vandaan moeten komen zal de tijd leren. Persoonlijk twijfel ik er geen moment aan dat alles in orde komt. Slechte tijden dwingen een mens tot creatief denken. Ik heb een positief gevoel over het lange termijn beheerplan, dat ook ook de minder bekenden beter inzicht zal verschaffen over de gevoeligheid van de begraafplaats en de nood tot doneren duidelijk maken.

Ergens zal er een moment komen dat verschillende partijen inzien om wat voor bijzondere plek het hier gaat en dat deze nooit verloren mag gaan. Dit zal hopelijk resulteren in een stabiele financiële situatie waarin we de begraafplaats sober doch structureel goed kunnen onderhouden.

We moeten zorgen voor de begraafplaats, ze kan het niet zelf.

Klaas Kiekebos,
Groenmanager Beth Haim

STORMSCHADE AAN BETH HAIM

De storm van begin november heeft grote schade aangericht aan de bomen op de begraafplaats. In totaal zijn twaalf bomen beschadigd of ontworteld, waarvan drie gekapt moesten worden. De heer Kiekebos heeft meteen contact gezocht met een boomdeskundige om de veiligheid van bezoekers te verzekeren. De firma Bron werd ingeschakeld voor het kapwerk en het opruimen van de takken, in samenwerking met onze vaste medewerker, de heer De Boer.

ADOPTEER NU 10 M² MET EEN ADOPTIE CERTIFICAAT.

Het Adoptie Certificaat

Adopteer nu 10 m² van Beth Haim voor een periode van 10 jaar door middel van een Adoptie Certificaat. De gehele opbrengst van de verkoop van de Certificaten komt ten goede aan de restauratie en het onderhoud van Beth Haim.

Er zijn 3 soorten:

- € 1.000,- (gratis ingelijst en het boek "Keur van Grafstenen" van D. Henriques de Castro Mz t.w.v. ca. € 75,- cadeau),
- € 500,- (het boek "Keur van Grafstenen" cadeau) en
- € 250,-.

Uw gift voor Beth Haim is fiscaal aftrekbaar. U kunt de Certificaten bestellen bij: Stichting D. Henriques de Castrofonds, Antwoorder. 7521180 WC Ouderkerk a/d/ Amstel

Of bel, fax of e-mail Stichting Castrofonds, tel. 020-496 34 98, fax: 020- 496 54 96, e-mail bethaim@wxs.nl, www.bethhaim.com

Bezicht de Portugese Synagoge

Ontdek de unieke cultuur-historische schatten uit het portugees-joodse leven.

Openingstijden: zondag t/m vrijdag van 10.00 tot 16.00 uur.

Gesloten: zaterdag en Joodse feestdagen.

Adres: Mr. Visserplein 1

1011 RD Amsterdam.

Telefoon: 020 - 624 53 51

Internet: www.esnoga.com

E-mail: m.dori@esnoga.com

